

Ochtend op Denmark Hill

Van Matthijs Eijgelshoven verscheen
eveneens bij Ambo|Anthos *uitgevers*

Retour Calypso

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Matthijs Eijgelshoven

Ochtend op
Denmark Hill

Ambo|Anthos
Amsterdam

De auteur ontving een subsidie van het Nederlands Letterenfonds
ter vergoeding van reiskosten

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978 90 263 3925 7

© 2018 Matthijs Eijgelshoven

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © Thea Løvstad / Millennium Images /

Hollandse Hoogte

Foto auteur © Ruud Pos

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

*The avalanche was down, the hillside swept bare behind it;
the last echoes died on the white slopes; the new mound glittered
and lay still in the silent valley.*

Evelyn Waugh, *Brideshead Revisited*

*Das ist das größte Kunstwerk, was es überhaupt gibt für
den ganzen Kosmos. Stellen sie sich das doch vor, was da
passiert ist, das sind Leute, die sind so konzentriert auf das,
auf die eine Aufführung und dann werden 5000 Leute in
die Auferstehung gejagt in einem Moment. Das könnte ich
nicht. Dagegen sind wir gar nichts als Komponisten...*

Karlheinz Stockhausen over de aanslag op het World
Trade Center in New York

I

BRIGHTON, 2017

1

Bij de waterlijn val ik op mijn knieën. De grote kiezels doen zeer aan mijn schenen en ik verwelkom de pijn. Uit het niets overvalt me het beeld van een monnik, knielend voor een altaar met erachter een houten kruis zo hoog als de achterwand van het koor. Het is een beeld dat niet bestaat, een kerk die zojuist in mijn gedachten is gevormd.

Ik steek mijn handen in het water, maak een kommetje en duw mijn gezicht erin. Ik heb de neiging om Maria's naam te prevelen, maar bedwing die aandrang, werp nogmaals zee-water in mijn gezicht en keer enigszins tot mezelf terug. Het moet er maf uitzien wat ik zojuist heb gedaan, maar kom op, denk ik er meteen achteraan, ik ben in Brighton, er loopt altijd een nog grotere mafkees rond. En inderdaad, een meter of vijf verderop zit een oude dame op de kiezels, geen kleed of niks onder zich al is het voorjaar pas gisteren begonnen, een theeservies uitgestald aan haar voeten, een kopje en een schotel in haar handen. Ze praat tegen de golven, god mag weten waarover, haar stem klinkt best luid maar ik geloof niet dat het woorden zijn. Ze ziet mij en knikt vriendelijk. Ik zwaai.

In mijn portemonnee zit een papiertje dat Pablo's dochter me heeft gegeven toen ik vanochtend in Londen bij hen aanbelde. Het adres dat erop staat is een zijstraat van Western Road. Ik moet er vaak langs gelopen zijn maar ik kan het me niet voor de geest halen. Ik neem mijn portemonnee uit mijn zak, pak het papiertje, vouw het open. Pablo heeft zelf het adres opgeschreven en de letters en cijfers die zijn hand heeft gevormd, brengen hem zo dichtbij alsof hij hier op zijn knieën naast me zit. Maar als ik opzijkijk, zie ik alleen de oude vrouw.

De laatste keer dat ik Pablo zag, zat zijn dochter nog bij hem op schoot. Hij kietelde haar en ze schaterde het uit. We zaten in hun tuintje en hadden theegedronken en cake gegeten die zijn vrouw had gebakken. Het zonlicht dat op de gebaksvorkjes viel, de warme thee in het porselein, de geur van de hyacinten in de pot tegen de witgeschilderde tuinmuur – ik dacht op dat moment dat alles goed kon komen, dat het leven aangenaam en vervullend zou kunnen zijn.

Ik berg het adres op en steek mijn portemonnee terug in mijn zak. Vandaag had ik een interview moeten geven aan een grote krant, maar ik heb het afgezegd om hiernaartoe te komen. Ik heb mijn agent niet ingelicht. Ze zal pissig zijn.

Een mid-careertentoonstelling noemde ze het, toen ze met het plan kwam. Een mooi beeld van al je werk tot nu toe. 'Zo oud ben ik niet,' zei ik.

'Ach, Sebastian, dan noemen we het een early mid-career-tentoonstelling.'

Ze heeft altijd een antwoord. Maar een beeld van al mijn werk zal deze tentoonstelling niet geven.

De hemel betreft en de zee bergt haar charmante kant op. Nu de zon weg is, word ik overvallen door mijn eenzaamheid. Ik neem geen deel aan de levens om me heen, van de oude vrouw met haar theeservies op het strand, de Pakistaanse man in de koffiekeet, de wandelende vader met zijn kinderwagen.

En dit, precies dit, heb ik óók geschilderd. Commercieel succesvol zou dat werk nooit geworden zijn volgens mijn agent, en het is ook nooit onderdeel van mijn eerdere tentoonstellingen in Londen geweest. Maar ik heb het hele jaar dat ik hier woonde zulke schilderijen gemaakt, vanaf de eerste vertwijfeling die toesloeg nadat ik me in dit druilerige klimaat had gevestigd, tot het moment dat ik de opgerolde doeken in bewaring gaf.

Sub, een serie in bijna zwart-wit, al zit er geen echt zwart in en wel veel kleur: Payne's grijs, Pruisisch blauw, sienna, groen, oranje. Maar als je een paar schilderijen uit de serie op een witte muur hangt en er van een afstandje naar kijkt, krijg je de indruk dat ze zwart-wit zijn. En dan vooral zwart. Mijn agent vond ze somber, maar dat zijn ze niet. Ze zijn vol vuur, product van de minst doordachte, meest intense uren die ik ooit achter het linnen heb doorgebracht. Ik wilde uitdrukken hoe het was om onder een glazen stolp te leven, hoe ik in afzondering de wereld bekeek terwijl ik er middenin liep, alsof ik de anderen een hand wilde geven door het glas.

Was ik dat, dat werk?

Het begint te schemeren. Ik kom overeind en merk nu pas dat mijn broek nat is geworden van de aanspoelende golven, van boven mijn knieën tot onder aan mijn pijpen. Nogmaals haal ik het papiertje uit mijn portemonnee en kijk naar het adres, bang dat ik het huisnummer niet goed heb onthou-

den. In de trein hiernaartoe heb ik ook al tientallen keren gekeken. Ik wil het adres bezweren, het huis dat erbij hoort. Ik wil dat alles wat daar gebeurt hem gelukkig maakt. Maar dat kan niet, dan was hij niet zo verdwenen.

We hadden een afspraak, gisteravond in mijn hotel. Hij kwam niet opdagen, nam zijn telefoon niet op en ik heb de hele nacht wakker gelegen, denkend aan hem, aan onze tijd in Bilbao, aan de eerste schilderijen die ik maakte.

Alles wat ik ben verloren, is vannacht teruggekomen. Niet meer aan te raken, niet meer in te halen, maar ik zie het, even echt als het was.

Wanneer ik op het adres aankom, is het volledig donker. Er is geen bel, maar de deur staat op een kier. Achter geen enkel raam brandt licht.

‘Pablo!’

Niemand reageert.

Naar binnen. Er ligt een oude deurmat, met opgekrulde randen waar mijn voet achter blijft haken. Ik voel langs de muur tot ik een lichtknop vind. Het levert niks op, het licht werkt niet.

De deuren die uitkomen op deze hal, zijn allemaal op slot. Dan maar de trap. In de eerste kamer die ik binnenga, kan ik meer zien, mijn ogen zijn gewend en door de ramen valt licht van de straatlantaarns naar binnen. Ook hier werken de lichtsakelaars niet; ik zal het met de gloed van buiten moeten doen.

Lege kamers. In een ervan liggen allemaal boeken op de grond, alsof iemand ze uit een kast heeft gegooid. Maar er is geen kast te zien, ook geen tafel, bank, niks. Het enige meu-

bel is een kapotte keukenstoel. Volgende kamer. Een kleed, niks meer. In de keuken gebroken servies. En het ruikt raar, een geur die ik niet kan plaatsen, maar die me bedrukt. Niet ronduit afstotelijk, geen stank, eerder een soort lichaamsgeur, alsof er heel veel mensen bang zijn geweest en niemand een raam durfde te openen.

De duisternis, de opgesloten geur en de sporen van verdwenen meubels schrijven Pablo's afwezigheid in mijn ziel als zout in een open wond. Hij is hier geweest en het is alsof de echo van zijn persoon nog door deze ruimtes zweeft. Maar hij heeft zich uit de voeten gemaakt. Was hij hier vanochtend nog? Vanmiddag? Wat doet het ertoe, ik ben jaren te laat.

Ik wil hier niet langer blijven en haast me met gebogen hoofd de trap af. Het tapijt slokt mijn voetstappen op, alsof dit huis door mijn zolen iets uit mijn kern slurpt. Mensen komen in tegengestelde richting naar boven, maar het zijn geen werkelijke mensen, het zijn slechts echo's van hun bestaan, opgeslokt door dit huis, hun geschiedenis deel van de muren, vensterbanken, deurknoppen, een aanwezigheid die mijn keel dichtknijpt.

Western Road is verlaten. Een enkele etalage is verlicht en de lantaarnpalen branden, maar in de vochtige lucht is hun licht zo geïsoleerd dat het slechts mijn verlatenheid benadrukt.

Er is toch iemand op straat. Hij zit op de grond, een jongen nog, net buiten het schijnsel van een lantaarnpaal. Hij heeft zijn benen voor zich uit gestrekt en leunt met zijn rug tegen de muur. Voor dit seizoen heeft hij weinig kleren aan, alleen een T-shirt en een spijkerbroek. Om zijn middel heeft hij een gekleurd laken gewikkeld, maar dat zal hem niet bescher-

men tegen de optrekkende kou van de stoeptegels.

‘Meneer.’ Hij fluistert bijna, toch klinkt het als roepen. In zijn hand zie ik een muntstuk. Hoopt hij dat mensen hem zo sneller geld zullen geven? Door te laten zien dat anderen hun zijn voorgegaan?

Ik hurk naast hem. Zijn gezicht is spookachtig wit, maar in tegenstelling tot veel Engelse jongens van zijn leeftijd heeft hij een gave huid.

‘Wilt u een bus aanstekervloeistof voor me kopen?’

Waar kom je vandaan, wil ik hem vragen, waar ga je naartoe, is er niemand die voor je zorgen kan?

‘Ik zag u uit dat huis komen.’

‘Ken je dat huis?’

‘Haalt u de aanstekervloeistof?’

Ik knik en kom overeind. De avondwinkel is een paar deuren verder. In twintig jaar tijd is hij nauwelijks veranderd, het licht is nog even bleek en opdringerig en achter de toonbank staat dezelfde Iraanse man.

De man herkent me niet. Voordat hij me de bus aanreikt, vraagt hij of het voor mezelf is.

‘Ja,’ zeg ik.

Hij gelooft me niet, maar geeft de vloeistof toch mee.

Als ik de jongen de bus aanreik, zie ik wat hij in zijn laken heeft gerold, tegen zijn borst. Net zo’n bus, maar zonder deksel, zodat de tuit vlak onder zijn neus zit en hij de oplosmiddelen in de vloeistof onopvallend kan opsnuiven.

‘Ik zoek een vriend,’ zeg ik tegen hem.

‘Ik kan je vriend zijn.’

‘Wie woonde er in dat huis?’

Hij haalt zijn schouders op en steekt zijn hand uit naar

de bus die ik zojuist heb gekocht.

Ik houd hem nog even vast, tegen mijn heup gedrukt, buiten zijn bereik.

‘Ik weet niet hoe hij heette. Het was daar een zoete inval.’

‘Kwam jij er ook?’

‘Wat doet dat ertoe?’ De jongen kijkt opzij, alsof hij de aanstekervloeistof vergeten is en aan iets heel anders denkt. Dan rukt hij zich los uit zijn herinnering. ‘Vanmiddag heeft iemand alles kort en klein geslagen. De stoep lag hier vol, de politie heeft een wagen laten komen. Twee mannen van de gemeente hebben alles meegenomen.’

‘Heb je dat gezien?’

‘Ik was erbij.’

Ik ga op de grond zitten en geef de jongen de aanstekervloeistof.

‘Was hij gelukkig?’

‘Wie?’

‘Mijn vriend. Pablo. Een grote man met donker haar. Uit Londen.’

‘Die was hier vaak. Wil je horen dat hij gelukkig was?’

Ik wil vragen of hij zichzelf was, maar wat is dat? Wat zou ik met het antwoord moeten?

‘Weet je waar hij is?’

De jongen reageert niet. Hij heeft de nieuwe bus aanstekervloeistof opengemaakt en niets in zijn ogen wijst er meer op dat hij zojuist een gesprek met mij heeft gevoerd.

II

BILBAO, 1995

2

Behalve een bed stonden er in de slaapkamer een kleine ronde tafel, een houten stoel en een kast, waar ik mijn kleren straks in zou leggen. Eerst pakte ik de catalogus van galerie Bakarne uit mijn koffer. Hij hoorde bij een tentoonstelling die in de jaren zeventig hier in Bilbao was gehouden. Na wat zoeken vond ik in de keuken een schaar en een rolletje plakband. Vervolgens scheurde ik – zo voorzichtig mogelijk, om de afbeeldingen niet te beschadigen – de pagina's met schilderijen van Ramón Iriarte uit. Alle witte randen en stukjes tekst knipte ik af, zodat ik alleen de reproducties overhield. Ik hing ze aan de muur boven het bed.

De flat was een driekamerappartement aan de Avenida Ramón y Cajal, geregeld door een bureau dat woonruimte verzorgde voor internationale studenten. Toen ik de sleutel haalde bij een kantoor in de buurt van het station, kreeg ik te horen dat ik het appartement zou delen met een andere uitwisselingsstudent, ene Pablo Fuentes. Hij zou een paar weken later komen en tot die tijd had ik de flat voor mezelf.

Ik ging op de houten stoel in de slaapkamer zitten en keek naar de uitgeknipte afbeeldingen op de muur. Het waren er

vijf en dit was de eerste keer dat ik ze naast elkaar zag, alsof ze aan de wand van een galerie hingen. Ik wist dat de schilderijen in werkelijkheid mooier moesten zijn, sowieso groter, maar ook intenser van kleur, dit was fletse jarenzeventig-druk op ruw papier.

Op een avond, toen ik een jaar of tien was, had mijn vader zijn hoofd om mijn slaapkamerdeur gestoken om te kijken of ik al sliep. Ik hield me stil tot ik de voordeur dicht hoorde vallen. Daarna wachtte ik nog even, tot ik dacht dat mijn ouders volledig zouden zijn opgegaan in hun kaartspel bij onze burens. Ik sloop uit bed, naar de voorraadkast, en pikte een zak chips van de bovenste plank.

Verveeld doolde ik door het huis, in het halfduister van een enkele schemerlamp. Op de koffietafel in de woonkamer lag de catalogus van galerie Bakarne, waar mijn moeder en ik die middag samen in hadden gekeken. We hadden gepraat over de composities die de verschillende schilders hadden gekozen en ik had de afbeelding op het omslag nagetekend. Het was een kleurrijk schilderij van een aantal mensen bij een kerk op een berg. De schilder had de mensen onnatuurlijk lang en mager gemaakt en de kerk felle kleuren gegeven. Ik had er een houtskooltekening van gemaakt, dezelfde compositie, dezelfde vervormde mensen, maar veel ingetogener dan het origineel. Ik was van plan de volgende dag na school nog een versie in waterverf te maken om te kijken hoe die transparante kleuren zouden verschillen van de volle, dek-kende kleuren van het origineel. Eigenlijk wilde ik het liefst schilderen met echte olieverf of acrylverf, in elk geval iets wat niet zo dun was, niet zo waterig. Ik had het ook tegen mijn moeder gezegd. 'Dat komt wel, Sebastian,' was haar ant-